

Vejle Ådal

Kongens Kær, Knabberup og Haraldskær

Foto: Marie-Louise Teilmann

Haraldskær herregård fra ca. 1590 med de røde avlsbygninger i baggrunden

Kongens Kær og Knabberup Sø set fra oven.

Udsigtstårn ved Østengård.

og ikke mindst Vejles første zoo, der skulle blive forløber for Givskud Zoo, lå dengang ved Himmelpind.

Kiselgur ved Østengård

I begyndelsen af 1930'erne og omkring 25 år frem var der intensiv bjergværksdrift ved Stelde ved Østengård.

Kiselgur blev udgravet i ganske store mængder, i nogle år helt op til 2.000 tons. Det lette og porøse materiale blev brugt til isolering af blandt andet centralvarmeanlæg og dampkedler.

Kiselskallerne kan stadig ses i jorden visse steder ved Østengård.

Knabberup Sø og Kongens Kær
Som en miniudgave af amerikanernes Central Park finder du det store sø- og vådområde ved Kongens Kær og Knabberup Sø tæt på Vejle by.

Tidligere var her græsmarker, som blev afvandet ved hjælp af kanaler og pumper, men to store naturgenopretningsprojekter i årene 2004 og 2009 har omdannet arealerne til mudderflader, våde enge og søer. Området begrænser udvaskning af kvælstof, og er derfor med til at skabe et bedre vandmiljø.

Stier, broer og udsigtstårne giver gode muligheder for at opleve det rige fugleliv tæt på. Havørnen har bosat sig i området og ses hyppigt.

Masser af grævlinge i skoven

Haraldskær Skov tilhører, sammen med Lilleskoven, Helligkilde Skov, Ballegab Skov og Nørre Plantage, Vejle Kommune. Fra 1990 og 2002 er der plantet 40 hektar ny skov i området.

Haraldskær Skov er hjem for en af landets største bestande af grævling. Det er blandet nåle- og løvskov placeret i bakket terræn i fredelige omgivelser, der gør skoven til et perfekt sted for grævlingen. Fem gravsystemer huser omkring 25-30 grævlinger her.

Uhrhøj og Himmelpind

Der var liv og glade dage på Himmelpind i midten af 1900-tallet. En af landets mest populære kroer, Trædballehus, en lysthave

Udsigtsplatform ved Kongens Kær.

Kildevæld og vandkraft

Et sagn fortæller, at en blind fik sit syn igen, da han tilfældigt vaskede sit ansigt i en kilde i Helligkilde Skov. Det skabte stor valfart af syge folk til det helbredende kildevand. Kildemarker med salg af alt fra bækverer og lerkrucker til brændevin og honningkager fulgte med, men druk og slagsmål førte til lukning af markerne og rørlægning af kilden i 1840.

Ved Kvak Mølle har herregården haft en vandmølle, der udnyttede vandkraften fra en af de mange kilder i ådalen. Opstemningen og møllesøen ses stadig i landskabet. Et rislende omløbsstryg sørger for, at fisk og vandinsekter kan passere mølledæmningen.

uden tårn og opført i ådalens lokale byggemateriale, frådsten. I koret er der bevaret spændende romanske kalkmalerier fra omkring år 1200. Navnet Skibet har rod i det olddanske ord "skida", som betyder kløvet planke, og hentyder måske til det middelalderlige Haraldskær.

Naturskov

Lilleskoven, der ligger mellem Vejle Å og Ruevej, får lov til at ligge urørt. Det vil sige, at gamle og døde træer får lov til at ligge og forrådnede. Det giver føde til et mangfoldigt liv af mikroorganismer, svampe og insekter.

Det er med til at skabe en større biodiversitet. Samtidig skyder ny kommuneskov op på bakkerne syd for Haraldskær.

Odderen er vendt tilbage til ådalen efter genslyngningen af åen.

engenes afvandingshistorie. Græssende dyr holder engfladerne fri for opvækst af buske og træer, så det åbne herregårdslandskab bevares. Mange vandhuller i engen giver hvert forår liv til millioner af frøer, som igen er føde for mange af engenes fugle og dyr.

Odderen

Et af de større dyr, der har haft gavn af genslyngningen af åen er odderen, der i dag har en ganske stor bestand i Vejle Ådal. De sidste 30 års indsats for et bedre vandmiljø har gjort Vejle Å til et godt levested for fisk og andre dyr, der er knyttet til vandløbene.

Skibet Kirke

Midt i ådalen, på en lav bakke, ligger den lille romanske Skibet Kirke –

Vejle Ådal

Haraldskær er en rigtig herregård, hvor en ung, hvidklædt jomfru hver nat vandrer fra kirkegården, gennem Haraldskær og ned til åen. Ejendommen er kendt tilbage til 1400-tallet, men er sikkert ældre. Den ligger strategisk lige ved overgangsstedet ved Vejle Å, hvor Kongevejen mellem Koldinghus og Skanderborg Slot tidligere gik forbi. Hovedbygningen er i dag hotel og kursus ejendom.

Gratis udstilling om Vejle Ådal og Fjord

Avlsgården med de gamle herregårdsmarker og skove ejes af Vejle Kommune. Her kan du besøge den gratis udstilling om hele Vejle Ådal og Fjord.

Her finder du også Kærhuset, som du kan låne til ophold. Det skal bookes på Udeliv.vejle.dk

Ny natur ved Haraldskær
Vejle Å blev i 1860'erne gravet til en lige kanal ved Haraldskær. Det er der lavet om på i dag med to naturgenopretningsprojekter.

I 1997 med en genslyngning af åen og i 2013 med et stort vådområdeprojekt. Projekterne har givet mere liv i åen liv og gjort engene fugtigere. En stor del af engfladen står under vand i vinterhalvåret til stor gavn for blandt andet fuglelivet.

Et stykke af kanalen ligger tilbage som en aftang sø, som et minde om

En del af den genslyngede å ved Haraldskær. I de røde avlsbygninger finder du en stor, gratis udstilling om hele Vejle Ådal og Fjord området.

Du kan se havørne ved Kongens Kær.

Ved Kvak Mølle er der en telt- og shelterplads med båhytte og toilet.

Ture i området

Der er både mulighed for at vandre, cykle, fiske og sejle i området.

Sejlads og fiskeri

Du må sejle med kajak og kano på strækningen fra Tørskind Bro til Vejle Fjord. Du skal købe en tilladelse på Udeliv.vejle.dk.

Du må fiske gratis enkelte steder langs Vejle Å. Se mere om det på Vejle.dk/natur-og-udeliv.

På flere vandreture kan du komme godt omkring i den nedre del af Vejle Ådal, tæt på Vejle by.

Adresser til p-pladser nær ruterne:

- Kongens Kær: Ribe Landevej 170.
- Haraldskær: Skibetvej 140.
- Østengård: Knabberupvej 25
- Stenager Mølle: Knabberupvej 164.
- Urhøj/Himmelpind: Venusvej 46 eller Vardevej 202.

1 Ådalruten

Gul rute. En 6,5 km rundtur i ådalen, der tager dig fra skovene op på ådalens skrænter og ned igennem de lavtliggende områder med afgræssede enge. På turen er mange flotte udsigter over ådalen, og en strækning med blomme- og æbletræer.

2 Skovturen

Grøn rute. En 5 km tur i varieret ung skov med mulighed for at opleve hjortevildt.

3 Engstien

En 1,5 km tur langs engene omkring Sinatur Hotel Haraldskær. Ruten går langs skovkanten på ådalens sydskrænt med en fin udsigt over ådalen og til den gamle herregård.

4 Sælde/Østengård

Krævende vandretur på 4 km. Stien går igennem skov og forbi levende hegn, elle-

sump og kildevæld, der tidligere gav vand til Sælde Dambrug. Turen starter med en stejl stigning og når sit højdepunkt med en flot udsigt over Vejle Ådal fra et udsigtstårn. Det meste af året er der fugtige passager, så passende fodtøj anbefales.

5 Kongens Kær-Knabberup Sø

En 8 km tur. Med start fra Vejle kan du gå langs med sydsiden af Kongens Kær og passere Vejle Å over broen og fortsætte på ådiget til Vejle Sportsfiskerforenings klubhus, hvor du kan gå under motorvejstrafikken og tilbage ad Bindeballestien.

6 Lille Høgsholt Bæk

En hyggelig tur på knap 3 km gennem agerland, skov, dal og bæk. Turen byder på et smukt kig ud over Kongens Kær og Vejle Ådal.

7 Urhøj/Himmelpind

3 km tur frem og tilbage med start ved Vardevej 202 eller Venusvej 46. På turen kommer du forbi overdrev, kildevæld, askesump og bøgehøjskov, og på Himmelpind kan du opleve en af de flotteste udsigter over Vejle by og Vejle Ådal. Midtvejs på ruten er en båhytte.

8 Højen Å

Kløversti langs Højen Å, der er omgivet af gammel skov og stejle skrænter. Et stort fald giver åen karakter af en bjergbæk med et særligt dyreliv. Vandstær og isflugt ses tit ved åen, og i skoven vokser en række sjældne planter som skælrod, skovgøgelije og gul anemone. Fra Højen Å-stien er der skiltet forbindelse til Mølholm Ådal. OBS! Her finder du også den orange, 19 km dagsvandrerute for Højen og Mølholm Ådale.

Stenager Mølle Rød, gul og hvid rute. Tre afmærkede stier fører rundt i mølledamsmiljøet ved Stenager Mølle i kuperet terræn, forbi kildevæld, vinmarker og med adgang til et madpakkehus.

Haraldskær-Nr.Vilstrup-Vejle

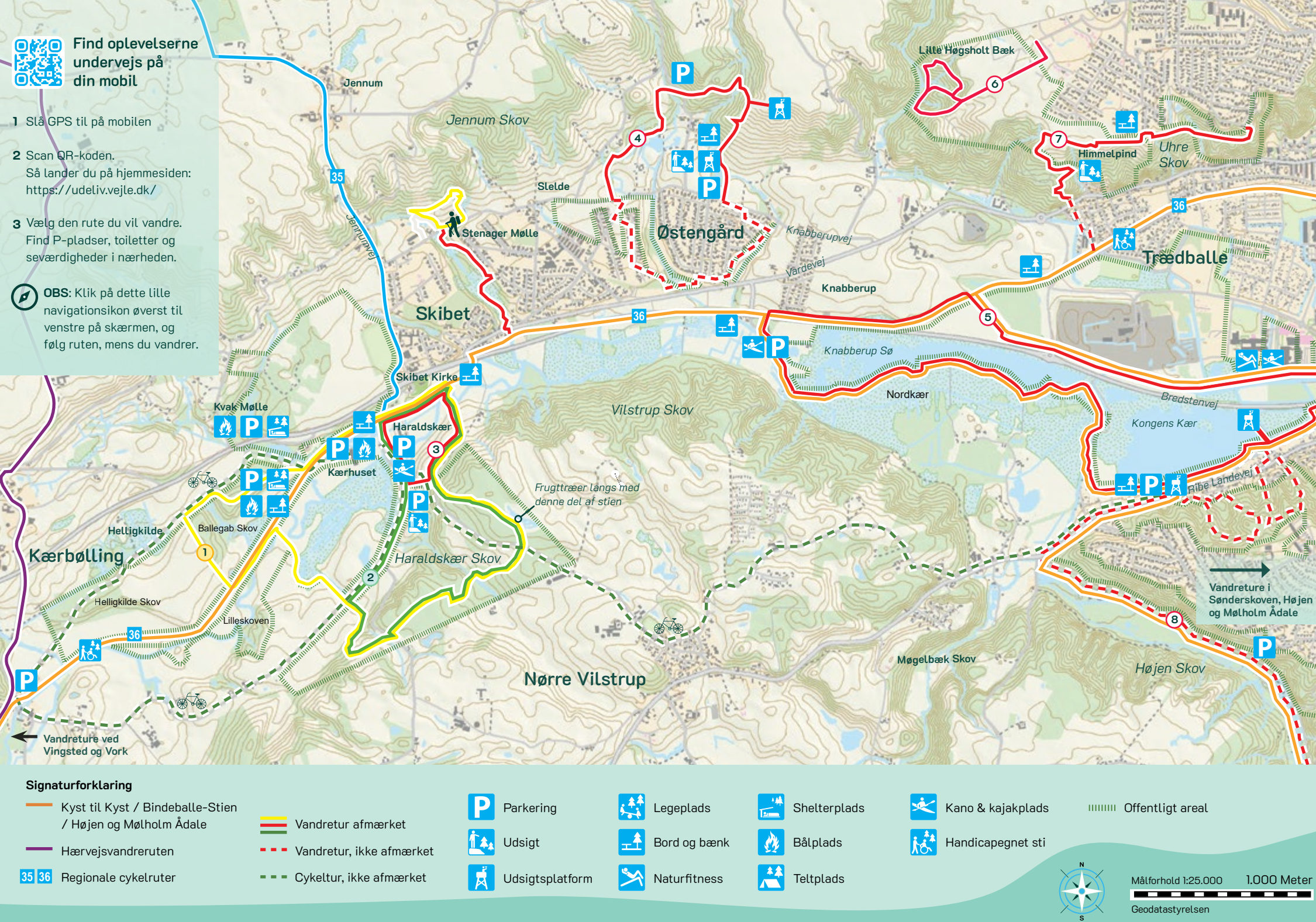
En 15 km cykeltur fra Haraldskær cykles op over dalsiden gennem den nyrejste skov til Nr. Vilstrup. Videre ad små, hyggelige veje, langs Ribe Landevej over Højen Bæk til Boulevarden i Vejle og herfra retur ad Bindeballestien.

Haraldskær - Helligkilde Skov - Haraldskær Fabrik

6 km cykeltur. Fra Avtsgården følges Møllevejen hen mod shelterpladsen og den gamle møllesø ved Kvak Mølle. Videre ad Fabriksvejen gennem Helligkilde Skov med kildebrønd og afvekslende skov, forbi Haraldskær Fabrik og Dronningens Mose, hvor moseligt af dronning Gunhild lå, og retur i det åbne herregårdslandskab.

Sådan må du færdes i området

- Du må gå og cykle og på veje og stier i det åbne land.
- Du må gå og cykle på veje og stier i privat skov fra kl. 6 til solnedgang.
- Du må gå uden for stierne og færdes om natten på offentlige arealer.
- Hunde skal føres i snor.
- Efterlad ikke affald.

Vejle Ådal

Vejle Ådal er et enestående eksempel på, hvordan is og vand gennem tiderne har skabt og formet landskabet.

Her skifter landskabet mellem det brede, rolige og fladbundede strøg til den smalle, dramatiske uro. De flade partier i ådalen skyldes tre større issøer, der lå her i den sidste istid.

Set fra øst lå den første, Skibet Issø, i dalbunden mellem Vejle og Skibet. Den næste strakte sig fra Vingsted til Vork, og den tredje - Spjarup Issø - lå i Sønderkær

neden for Runkenbjerg. De er alle skabt under israndens vekslende tilbage-smeltning og fremstød.

Når isen var på retur, kunne der opstemmes en sø af smeltvand mellem en tidligere randmoræne af ler, sand og grus og selve isfronten. Søerne udjævnedes dalbunden, og udgør i dag de helt flade ådalpartier.

Der er ikke tale om en gammel havbund eller flodseng for så meget vand har der aldrig været i Vejle Å. Landskabet mellem Kongens Kær og Haraldskær er rolig idyl efterladt af en issø.

Se en animation af isens bevægelse henover skandinavian under den sidste istid.

Inspiration til udelivet

Scan QR-koden og find alle andre spændende naturoplevelser og faciliteter i Vejle kommune.

Giv et praj

Vi arbejder løbende med vedligeholdelse af stier og friluftsfaciliteter.

